

ACC. N:R M. 13373: 1-4.

Landskap: Öland Upptecknare: Pritz Carlsson, Fläskö
Härad: Möckleby Berättare: " " "
Socken: Hästerstad Berättarens yrke: f. d. hem. ägare
Uppteckningsår: 1954 Född år 1881 i Flenåsa

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Födelse dag och namnsdag. s. 1-4.

Fl. 6. 19.

FÖDELSEDAG OCH NAMNSDAG.

- 1) Brukar man i Edra trakter fira födelsedagar och namnsdagar?
- 2) Är födelsedags- och namnsdagsfirandet i så fall av gammalt ursprung i Eder trakt? Eller är det en relativ ny företeelse? När började man fira dessa dagar? Vilken dag var viktigast förr, födelsedagen eller namnsdagen? Vilken är nu viktigast?
- 3) Firar man dem endast privat i hemmet eller förekommer det någon mera allmän form i trakten för uppvaktningen?
- 4) Klädde man ut sig på födelsedagar eller namnsdagar och gick man på detta sätt omkring i hemmen för att uppvakta festföremålet?
- 5) Hur såg i så fall denna utklädsel ut? Skulle man göra sig oigenkännlig med skräpukansikten, vrängda pälsar eller dylikt?
- 6) Brukade man sjunga någon särskild sång, som användes i trakten speciellt vid dessa tillfällen?
Om så varit fallet, vore vi tacksamma för en avskrift, om möjligt även melodien.
- 7) Klädde man ut halmgubbar till födelsedagar eller namnsdagar och ställde på vederbörandes förstugukvist eller annorstädes.
(På gårdsplanen, taket eller inne i rummet.)
- 8) Hur såg i så fall dessa halmgubbar ut? Hade man något särskilt namn på dem? Innebar en dylik gubbe endast ett harmlöst skämt eller ansågs det vara ett grovt gyckel?
- 9) Brukade man göra "namnsdagsgran" eller "namnsdagsstång" eller dylikt. (Ett träd klätt i likhet med en julgran t.ex.
Eller kvistat och klätt i likhet närmast med en brudgran eller majstång.) Om så var fallet, vad kallades dylika träd i orten?
Hur placerades de, inomhus eller utomhus?
- 10) Klädde man ett särskilt fint och festligt bord till dessa dagar?
Eller gjorde man i ordning en särskild stol till festföremålet?
Hur såg ett sådant bord eller en dylik stol ut?

- 11) Har man i Eder trakter brukat ritade och målade eller tryckta hyllningsadresser på dessa dagar? Vad kallade man dylika? (Födelsedagsbrev, namnsdagskransar, minneskransar, namnsdagstavlur etc.)
- När började man använda dylika? Hur tillverkades de? Beställdes de av någon på platsen eller köptes de från annat håll? Var de försedda med text, på vers eller prosa? Vem skrev texten?
- 12) Känner Ni till förekomsten av s.k. "bindebrev?" Hur överlämnades i så fall dessa?
- 13) Brukade man "binda" födelsedags- eller namnsdagsbarnet? Vad innebar detta?
- 14) Har verbet "binda" på Eder ort haft mer än sin vanliga betydelse? Användes det t.ex. i födelsedags- eller namnsdagsfirandet med betydelse av uppvakta, lyckönska, gratulera eller liknande.
- 15) Känner Ni till några andra för Eder trakt karakteristiska bruk på dessa dagar.

00000000
00000000
...

Födelsedag och Namnsdag.

- 1) Numera är det ganska vanligt om man firar sin födelsedag vid femma tiotal år 30-40 och så vidare, efter 60 firas ofta även 65-75 och så vidare. Namnsdagar däremot firas numera sällan.
- 2) Födelsedagsfirandet är en jämförelsevis ny företeelse. Den började ha omkring år 1900. Tidigare var det namnsdagen av större vikt.
- 3) Födelsedagsfesterna firas för det mesta privat i hemmet. Någon gång på en hotell. På morgonen sippas ofta de närmaste vännerna med blommor och sång.
- 4) Så man vid dessa tillfällen "kladda ut sig" har ej fått parti.
- 5) —
- 1/6) De uppväxtande sjungar alltid. Katta

kan leva. Ja om kan leva. Ja om kan leva
uti hundra år. I öfrigt sjunges dens
som författats av någon utom Vämmen.
berömda vederförande liv och gärning
på melodier: lärde från någon gammal
visa eller modern sången. Jag har själv
författat flera sådana bystillsättningar,
som vid uppvastring sjungits med hänsla
och övertygelse. I tak det brukas kan jag
lemna en avskrift av en tiotal sådana.

- 1/ I min barndom bläddes man ut på markgubbarna
till namns sågar som ständes på gårdsplanen
och ofta på taket för att vara borta att på
avlägsna visket vederförande var bysamer:
-ligen ang sågen om. Meningen var ju att på
många och möjligt skulle på "bystillsättningar"
En manuskript fick en bevakning, med
2/ bystillsättningar och en fronton fick en gubbe, med

- byeor.
- 8/ De kallades fästman, och fästman², och innebar en grefi gylke!
- 9/ Vårnsdagstid har ej försports.
- 10/ Något bilda, men stor, spärkligt byggnad för Adria dagan förskan ej.
- 11/ Vårnsmärktigt ritade. teckade adresser gärna framvisande fästmanbarnets väg från en Storkeu kom med honom till dagan. och fram till dags dato. är visom alla gratulanten avkom. färggrann teckade överkommeda. jämte någon minnesak. som astadkommit genom besöksgrön. En guldur. En aljemöring. En prövlings. o. dylikt. De teckade adresserna beständes av utspackningskommitte hos någon expert för området.

- 12/ Bindetur har jag ej hört omtalas.
13/ Att "binda" vederbörande har ej förekommit.
14/ Verbet "binda" har ej förekommit i samband
med födelsedags- eller namnsdagsfirande.

4.

4/